

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розглядається підготовка студентів до використання мультимедійних презентацій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників, представлено приклад розробленої студентської презентації

Ключові слова: підготовка студентів, пізнавальна діяльність, старші дошкільники, мультимедійні презентації.

Ураховуючи сучасні процеси інформатизації суспільства і пов'язані з ними тенденції в дошкільній освіті, вихователі зацікавлені проблемою оптимального і результативного використання можливостей комп'ютера та комп'ютерних програмних засобів в організації пізнавальної діяльності дошкільників. Підготовку майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку розглянуто в дослідженнях Ю. Горвіца, Л. Габдулісламової, Н. Диканської, С. Дяченко, Н. Кирсти, Н. Лисенко, В. Могільової, С. Новосолової та ін.

Мета статті – розглянути підготовку студентів (майбутніх вихователів) до використання мультимедійних презентацій під час організації пізнавальної діяльності старших дошкільників.

Опираючись на дослідження А. Богуш, О. Дибіної, Т. Поніманської, О. Проскури, А. Реана, В. Щетиніної та ін., пізнавальну діяльність дошкільників розуміємо як прояв цілеспрямованої почуттєвої, розумової і практичної активності дітей, результатом якої є усвідомлення об'єктів та явищ довкілля.

Як зазначає А. Богуш, пізнавальна діяльність у дошкільному дитинстві складається поступово і відбувається у двох напрямках: стихійно, в різних формах життєдіяльності, де вона складає основний її зміст, та цілеспрямовано, у процесі спеціально організованого навчання [1, с. 37].

У педагогічному процесі сучасного дошкільного навчального закладу комп'ютерні технології можуть виступати як засіб розвитку пізнавальної сфери дошкільників. Пізнавальна діяльність дітей старшого дошкільного віку, що організована з використанням комп'ютерних технологій, сприяє розвитку логічного мислення, уваги, уяви, вольових якостей (самостійність, зібраність, зосередженість, посидючість, цілеспрямованість), виникненню здатності до прогнозування результату дій, а також поліпшує дитячу пізнавальну активність, позитивно впливає на ставлення дошкільників до навчання та робить цікавим процес пізнання довкілля.

Сучасний комп'ютер дозволяє використовувати в роботі з дітьми дошкільного віку мультимедійні засоби навчання. Мультимедійні засоби навчання – це комплекс апаратних і програмових засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовувати різноманітні, природні для себе середовища (графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео) [2, с. 532].

Комп'ютерна презентація – це спосіб наочно подати інформацію з використанням мультимедійних засобів.

Популярною для розробки комп'ютерних презентацій є програма Microsoft Office PowerPoint, за допомогою якої створюються презентації, що складаються з наборів слайдів, у яких текст поєднується з графічними об'єктами, звуком, відео ефектами. На слайдах містяться текст, малюнки, фотознімки, автофігури, відеокліпи, звуковий супровід (музика, голос за кадром), гіперпосилання на інші слайди або документи.

Нами здійснюється підготовка студентів до створення презентації (за допомогою комп'ютерної програми PowerPoint) для старших дошкільників у вигляді занять, дидактичних ігор, дослідів, експериментування тощо.

Для створення дитячої мультимедійної презентації студенти спочатку визначаються з темою проекту. Наприклад, за наступними напрямками, поданими у програмах з дошкільної освіти: «Пізнання світу», «Людина», «Здоровий малюк», «Предметний світ», «Рідний край», «Світ неживої природи», «Жива природа», «Світ мистецтва», «Часові уявлення», «Природа космосу», «Цікава математика», «Основи безпеки життєдіяльності» тощо.

У межах цих напрямків, спираючись на чинні програми з дошкільної освіти і вимоги Базового компоненту дошкільної освіти, студенти можуть обирати наступні теми: «Людина – жива істота», «Чим відрізняється людина від тварини?», «Чому ми хворіємо?», «Що робити, якщо ми захворіли?», «Наші друзі – зубки!», «Чому ми дорослішаємо?», «Очі – вікно у світ», «Звуки – наші помічники», «Чим відрізняються дикі тварини від свійських?», «Кого зустріли в лісі?», «Як поводитись у світі тварин (рослин)?», «Лікарські рослини», «Пори року», «Чому вода – колиска життя?», «Природні катаклізми», «Звідки з'являється веселка?», «Що таке – Всесвіт?», «Земля – планета, на якій ми живимо!», «Звідки береться книжка?», «Що шкідливе, а що корисне?», «День і ніч», «Яка професія найважливіша?», «Наша домівка – Україна!», «Природа рідного краю», «Ми пішоходи», «Мій дитячий садок» тощо.

Студенти розробляють презентацію для старших дошкільників з урахуванням алгоритму формування в них розумових дій (за А. Щетиніною і Н. Смірноюю) [3], а саме:

- Аналіз-синтез: назва об'єкта та його частин; виокремлення усіх ознак, властивостей, якостей, функцій, їх назва; виокремлення суттєвих ознак цього об'єкта; встановлення взаємозв'язку частин, функцій, ознак, властивостей, якостей; узагальнення основних властивостей, функцій цього об'єкта.

- Порівняння: визначення ліній порівняння; виокремлення в об'єктах ознак різниці і порівняння за ними; висновки про різницю в об'єктах; виокремлення ознак схожості в об'єктах; висновки про схожість; узагальнення за лініями різниці та схожості.

- Класифікація: виділення можливих сприйнятих і безпосередньо відображених ознак – підстав для поділу об'єктів на групи; визначення суттєвих ознак об'єднання об'єктів у групи; віднесення об'єктів до групи на підставі підведення їх під конкретне поняття; виконання дій класифікації на підставі загального поняття; моделювання (схематизація) процесу виконання дій класифікації.

- Встановлення причинно-наслідкових зв'язків та відносин: встановлення прямих, зовнішньо поданих залежностей поміж об'єктами, явищами; встановлення поданих зворотних зв'язків; визначення прихованих прямих і зворотних залежностей у результаті суджень, міркувань, умовиводів; прогнозування можливих причин та наслідків різноманітних подій; моделювання причинно – наслідкових зв'язків поміж об'єктами [3, с. 5].

Наприклад, презентація-заняття для дітей старшого дошкільного віку з теми «Як ми пізнаємо довкілля?» (розробили студенти III курсу).

Навчальні цілі й очікувані результати навчання: систематизування уявлень про органи відчуття, встановлення прямих, зовнішньо поданих залежностей між органами відчуття та пізнанням довкілля, розвиток пізнавальних процесів (мислення, пам'яті, уваги та уваги).

На першому слайді перед дітьми постає проблемна ситуація: «Що допомагає нам чути: музику, шум дощу, дзвоники?». Впливає зображення музичних нот, звучить дитяча пісенька «Антошка». Потім з'являється анімаційне зображення дощу та відповідне шумове звучання. Наступним виникає зображення дзвоників з відповідним звуковим ефектом. Діти вказують, що чути музику, шум дощу, дзвоники їм допомагають їхні вухка. Тоді на слайді з'являється зображення вух.

Наступний слайд – впливає зображення різних видів фруктів (яблуко, груша, слива, ананас). Дітям пропонується відповісти на запитання: «Що це за фрукти?», «Якого вони кольору?», «Якої вони форми?», «Чи однакового вони розміру?», «Що їм допомогло дізнатися, що вони різні?». Діти підводяться до усвідомлення, що їм у цьому допомогли органи зору – очі. Впливає зображення очей.

Третій слайд – з'являються малюнки із зображенням снігу, їжачка, чашки з гарячим чаєм. Дітям пропонується роздивитися зображення і відповісти на запитання: «Сніг на дотик який?» (холодний), «Їжачок – який?» (колючий), «Чай – який?» (гарячий), «Що допомогло про це дізнатися?» (орган дотику – шкіра). Виникає зображення руки, що торкається предмета.

Черговий слайд – з'являється відеоролик, під час якого персонаж з мультфільму нюхає квітку – ромашку. Дітям пропонується пригадати «Як пахне ромашка?» (солодкий запах), «Що допомогло про це дізнатися?» (орган нюху – ніс). З'являється зображення носика.

Наступний слайд – впливають малюнки із зображенням торта і лимона. Дітям пропонується пригадати: «Які вони на смак?», «Що допомогло дізнатися, що торт солодкий, а лимон – кислий?» (орган смаку – язик). Впливає зображення язичка.

Шостий слайд – дітям пропонується пограти: уявити, що вони перестають чути звуки (на хвилину затулити вухка) та бачити предмети (на хвилюк заплющити оченята), розповісти, як вони при цьому себе почувають. Діти починають усвідомлювати, що їм одразу стає важко пізнавати світ.

Сьомий слайд – впливають картинки із зображенням різних органів відчуття (вухок, очей, носа, язика, шкіри) і діти повинні обрати правильне зображення, відповідаючи на запитання: «Що допомагає нам бачити?», «Що допомагає нам слухати?», «Що допомагає нам відчувати смак та запах?», «Що допомагає нам відчутти предмети на дотик?». Обравши відповідь дитина підходить до дошки та натискає відповідне зображення, якщо воно правильне – дитина чує «Молодець, правильно», якщо ні – «Спробуй ще раз».

Розробка дитячої презентації передбачає тривалу дослідну діяльність студентів, інтеграцію знань, навичок і вмінь із різних галузей педагогічної та психологічної науки та власного життєвого досвіду. Під час роботи над студентськими проектами викладач здійснює допомогу студентам у пошуку джерел, необхідних для створення презентації, організовує, координує і контролює увесь процес, підтримує та спрямовує студентів творчо підходити до оформлення розроблених дидактичних матеріалів для дітей.

Оформивши дитячу мультимедійну презентацію, студенти доповідають про результати роботи іншим. Це відбувається у формі ділової гри «Проведення експертизи поданих матеріалів». Її метою є доведення або спростування ефективності розроблених навчальних матеріалів для дітей. Серед студентів обираються експерти, які аналізують розроблені дидактичні матеріали для дошкільників, за визначеними критеріями (інформаційність, урахування вікових обмежень, націленість на формування в дітей умінь і навичок дослідницької та творчої діяльності, розвиток їхньої пізнавальної сфери, якість оформлення тощо). Експертиза презентації передбачає аналіз навчальних цілей, знань і вмінь, які діти можуть отримати в результаті її застосування, можливостей розвитку мислення дітей (аналіз, синтез, порівняння, класифікація, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та відносин тощо), доцільність та доступність поданої інформації, кольорової гамми, чіткості зображення, стилістичної виразності тексту, його пізнавальної спрямованості, необхідність

виконання дітьми різноманітних активізуючих дій під час перегляду, наявність коментарів до кожного завдання, звукових ефектів, анімації, відео відповідно цілі презентації тощо.

Отже, участь у створенні і захисті мультимедійної презентації надає студентам можливість:

- творчо підходити до процесу розробки обраної теми проекту, реалізувати на практиці свій план дій, висувати припущення, прогнозувати результати дій, здобувати й аналізувати інформаційні джерела, розвивати навички соціальної взаємодії (організаторські, комунікативні) з викладачем та іншими студентами;
- навчитися розробляти навчальний матеріал для дошкільників з використанням комп'ютерних технологій;
- організувати пізнавальну діяльність дітей старшого дошкільного віку з комп'ютерною підтримкою;
- удосконалити знання, вміння і навички роботи з програмами Microsoft Office (PowerPoint, Word), Opera (або Internet Explorer);
- підготуватися до застосування комп'ютерних технологій у педагогічному процесі ДНЗ.

У подальшому студенти використовують розроблені мультимедійні презентації в роботі з дітьми під час проходження педагогічної практики в дошкільних навчальних закладах.

Таким чином, у процесі навчання змінюється ставлення студентів до можливостей використання комп'ютерних технологій у майбутній роботі вихователів. Комп'ютерні технології починаються сприйматися ними як засіб підтримки та керування процесом організації і розвитку пізнавальної діяльності дошкільників. Студенти отримують практичний і методичний досвід створення навчальних матеріалів для дітей, уявлення щодо способів їх оцінювання й упровадження в навчально-виховний процес ДНЗ.

Перспективу подальших наукових розробок убачаємо в теоретичному обґрунтуванні методики підготовки студентів до використання презентацій у різних видах діяльності дошкільників.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Богущ А. М.* Методика ознайомлення дітей з предметним довкіллям : [підручник] / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 408 с.
2. *Енциклопедія освіти* / [ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. *Щетинина А. М.* Формирование умственных действий у дошкольников : метод. пособ. для студентов и педагогов ДОУ / А. М. Щетинина, Н. П. Смирнова. – Великий Новгород : НовГУ им. Ярослава Мудрого, 2000. – 116 с.

Подано до редакції 22.10.12
